

Országos növényvédelmi előrejelzés a szántóföldi kultúrákban 2025.07.31.

A múlt heti, eleinte magas hőmérsékletű (>30 °C) időszakot újabb hidegfront szakította meg, mely a utóbbi napokra mérsékelt meleg időjárást eredményezett. Csapadék továbbra is kevés hullott, épphogy csak az aszálytünetek enyhítését szolgálta a szántóföldi kultúrákban, de a mostanra kialakult károk mérsékléséhez már későn érkezett.

A páratartalom értékek is csak az esős napok környezetében emelkedtek 75-80 % fölé, habár a hőingadozás és a páralecsapódás is jelentős volt. A reggeli óráktól gyakran felélénkülő szél a nedvességet hamar felszárította, így a páratartalom mellett a levélnedvesség értékek is csökkentek az ültetvényekben. Ezek a körülmények a kórokozóknak kevésbé, a kártevők számára viszont annál inkább kedvezőnek mutatkoztak.

SZÁNTÓFÖLDI KULTÚRÁK

Különösen az alföldi területek szenvedik/szenvedték meg a száraz időjárást, mely kukoricában és napraforgóban is hiányos termékenyülést, kötődést vont maga után. A gyengébb vízháztartású területeken tovább folytatódott a levelek felszáradása, azaz az asszimilációs felület csökkenése mely a kialakult helyzeten a későbbiekben folyamatosan ront.

A búza betakarítása ugyan már mindenütt befejeződött, a tarlók hántása folyamatos, és még mindig vannak országrészek, ahol a művelet előtt állnak a gazdák. A tarlók gyomosodása a korábban kialakult helyzethez hasonló, újabb kelő gyomnövények, vagy intenzív fejlődés a legtöbb esetben nem jellemző, amely főleg a szárazságnak tudható be. A hántott tarlók is kedvező helyzetben vannak gyomosodási szempontból, intenzív gyomfejlődés csak a nagyobb esők után várható. A hántott repce tarlókon a repce árvakelés szikleveles állapotú, azon károsítók egyelőre nem láthatóak.

A szárazság miatt a **parlagfű** fejlődése is lassabb, visszafogottabb az idei évben, ~ 1 héttel később kezdődött a pollen szóródás, amely július utolsó napjaira elérte a közepes szintet. A területek parlagfű mentesítése emiatt fő feladat, legyen szó a hántott, hántatlan tarlókról, vagy akár a tábla szélekről, ruderalis területekről!

Kukoricában a száraz, meleg időjárást kedvelő **takácsatkák** felszaporodása szembetűnő, különösen az alföldi régióban. A kártevők nagy populációja a felsőbb levelek irányában is terjedni kezdett, ezért a növények, táblák (főleg hibrid kukorica) fokozott ellenőrzése javasolt. A **kukoricabogár** egyedszáma az idei évben alacsony szintű, de az elmúlt időszakban enyhén emelkedő tendenciát mutat, góc-szerű fellépés mellett (40-60 db imágó/csapda/hét). A párosodás folyamatos és a tojásrakás is intenzívvé vált, így ahol rovarölőszeres állományvédelemben gondolkodnak, célszerű ezt is figyelembe venni.

A **kukoricamol**y rajzása a fénycsapdák és táplálék attraktáns csapdák fogásai alapján észlelési szintű, amely valószínűsíthetően a szárazsággal van összefüggésben.

Csökkent a **gyapottok bagolylepke** egyedszáma is a csapdákban, ellenben az L2-L5-ös fejlettségű lárvák károsítása intenzív az érintett kukorica és napraforgó állományokban (1-2. fotó).

Napraforgóban a **poloskák** egyedszáma és tányér kártétele erősödött kissé, de legfeljebb csak helyi szintű fellépésük jellemző. A homokos, gyengébb vízháztartású talajokon az alsó levelek felszáradása folytatódott, melyet most már a betegségek tüneteitől nagyon nehéz külön választani. A valamivel nedvesebb klímájú területeken (Dunántúl) jól láthatóak az **alternária, szeptória és diaporte** tünetek a leveleken, de fordulnak elő olyan táblák is (későbbi vetés) melyeknek csak az alsó levelein láthatóak minimális betegség tünetek és a tányérok berakódottsága is kedvezőbb.

1. fotó: Gyapottok bagolylepke imágó csapdában (Fotó: Pintér Imre)

2. fotó: Gyapottok bagolylepke lárvája napraforgón (Fotó: Tunyoginé Búzás Ilona)

A **szója** állományok állapota szintén a dunántúli vidékeken kedvezőbb. Az érkező kisebb (nagyobb) esők hatására az állományok kiegyenlítődtek, intenzívvé vált a gümőképződés. A táblaszintű, speciális gyomosodásokat leszámítva károsító oldalról is pozitívak a kilátások. A **szeptóriás levélfoltosság** és a **baktériumos betegségek** észlelési szintűek a táblákon. A korábban foltszerűen megjelent **takácsatkák** felszaporodása megtorpant, csupán a középső levélzónáig figyelhetők meg az egyébként kártételi küszöbérték alatt előforduló egyedek. A **poloskák** betelepődése még nem jellemző, de a táblákat célszerű időnként ellenőrizni. A burgonya érése, betakarítása folyamatos (Alföld). Házi kertben szinte teljesen felszáradt a lombozat, amely a **burgonya bogarak** elvándorlását is maga után vonta. Ahol még sikerült zölden tartani az állományt, a **fitoftórás betegség** és az **alternáriás levélfoltosság** fokozódásával számolni kell.

ALMA, KÖRTE, CSONTHÉJASOK/HÉJASOK

Almatermésűekben a kórokozó helyzet nem változott számottevően. Újabb **varasodás** tünetek csupán a párásabb, csapadékosabb (dunántúli) területeken jelentek meg az érzékeny fajták levelein. A **lisztharmat** újabb tüneteivel nem találkoztunk, de jelen körülmények között a fertőzésveszély már egyébként is csökkenő. A betegségek közül most a **monília** **gyümölcsrothadás** okozhat problémát, különösen ott ahol rovar- vagy madár kártétel, mechanikai sérülés (pl. jégverés) érte a terméseket (3-4. fotó).

Az **almamoly** rajzása nagyon változatos képet mutat, számos ültetvényben azonban még növekvő számban rajzik a második nemzedék. A gyümölcsök fertőződése folyamatos, ahogy a kártétel következtében a gyümölcshullás is. Az **almalevél aknázómoly** rajzása tömeges, több ültetvényben még mindig növekvő számú a populáció, 400-550 db imágó/csapda/3 nap fogással. Az **almalevél-törpemoly** és az **almalevél-sátorosmoly** rajzása továbbra is alacsony szintű, csökkenő tendenciájú. Több almáskertben fokozódott a **piros-gyümölcsfa takácsatka** felszaporodása és kártétele. A fertőzött ültetvényekben célszerű a lombozatot alaposan átvizsgálni, mivel a téli tojások lerakása előtt még hatékonyan tudjuk gyéríteni az atka népességet! Az engedélyezett készítmények többsége érés kezdetéig használható, de az akaricid választás előtt vegyük figyelembe az élelmezés egészségügyi várakozási időket is!

3. fotó: Monília rothadás sérült almán

4. fotó: Monília rothadás madarak által károsított gyümölcsön

A **kajsi,- őszibarack, szilva** érése, betakarítása folyamatos. Az almatermésűekhez hasonlóan az érés előre haladtával és a sérülések nyomán a **monília gyümölcsrothadás** fertőzésveszélye erősödő! A betegség ellen csak az éréshez köthető monília gyümölcsrothadás ellen védekezhetünk megelőző jelleggel az engedélyezett fungicidek valamelyikével, az élelmezés egészségügyi várakozási idők betartása mellett.

Kajsi-és őszibarackban a **keleti gyümölcsmoly** rajzása folyamatos, csupán helyenként mérséklődő. Ezzel párhuzamosan a lárvák gyümölcskártétele fokozódott, melynek többek közt idő előtti gyümölcshullás a következménye. A **barackmoly** egyedszáma továbbra is alacsony, de a rajzás folyamatos, csökkenő.

Szilvában a **szilvamoly** rajzása sok esetben visszaesett, de a nagyobb gyümölcsösökben nagyszámú a jelenlét. A tojásrakás, lárvakelés, fejlődés folyamatos, a fertőzött gyümölcsök hullása intenzív (5-6. fotó)!

5. fotó: Szilvamollyal fertőzött, hullott gyümölcsök

6. fotó: Szilvamoly lárvája érő szilvában

A betakarítás utáni állapotú cseresznye, meggy fákon a **sztigminás levéllyukacsosodás** terjedése stagnál, ellenben főleg házikertben a **blumeriellás levélfoltosság** felszaporodása figyelhető meg (teljesen kezeletlen fákon) (7. fotó). A betegségből és egyéb élettani okokból eredően a lomb sárgulása, hullása megkezdődött.

7. fotó: Blumeriellás levélfoltosság cseresznyén

Dióban a **nyugati dióburok-fúrólégy** rajzása mindenütt tapasztalható, általában alacsony, de területenként változó egyedszámmal (25-40 db imágó/csapda/hét). Ahol még nem tették, a védekezéseket haladéktalanul el kell kezdeni, mert a kártevő párosodása, tojásrakása, folyamatos!

A **baktériumos és gombás megbetegedések** és az **aszály** következtében megkezdődött a diófák lombjának sárgulása, gyenge hullása.

SZŐLŐ

Szőlőben az elmúlt héten újabb **peronoszpóra** tünetek jelentek meg a fiatal, hajtásvégi leveleken. A levél fonákon a spóráképződés nagy mértékű, időjárástól függően a következő napokban újabb lombfertőzések vannak kilátásban. A **lisztharmat** nagyobb arányú tünet megjelenése inkább a fürtökön volt tapasztalható az idei évben, lombon egyelőre alacsony szintű a betegség fellépése. A színeződő, zsendülő fürtök már egyik betegséggel sem fertőződnek, a lomb azonban igen. Ezért a későbbi fajtáknál a lomb védelme érdekében újabb védekezés válhat szükségessé, mellyel a kórokozók áttelelési esélyeit csökkenthetjük. A korai fajták esetében (pl. Irsai Olivér) már nem javasolt a fungicides beavatkozás!

A **botrítisz** fertőzésveszélye az érés előre haladtával növekvő, különösen a vékony héjú, tömött fürtű fajtákban. A kórokozó számára kedvező csapadékos időjárás fennállásakor a megelőző védekezés javasolt speciális botriticid készítménnyel.

Az **amerikai szőlőkabóca** imágó rajzása folyamatos, mostanra erőteljesen növekvő számú a csapdákból. Nem ritka a napi 80-120 db-os fogás a sárgalapokon! A fitoplazmás betegséget a lárvák mellett az imágók is terjesztik, tehát az ellenük való védekezés jelenleg is nagyon fontos, a fitoplazma-szerű tüneteket mutató növények folyamatos eltávolítása mellett! Szőlőben a **zöld cserebogarak** helyenként (Jász-Nagykun-Szolnok, Csongrád-Csanád vármegye) jelentős kártételt okoznak a szőlő lombján!

Tűh Annamária
Magyar Növényvédő Mérnöki és
Növényorvosi Kamara

Az előrejelzés a Borsod –Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Zala vármegyei Növényorvosi Kamarák szakembereinek megfigyelései alapján készült.